

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Сергій СЛІДЕНКО, 1988 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2010 році Вінницький національний аграрний університет за спеціальністю Агроніомія, аспірант Уманського національного університету, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Агроніомія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 03 квітня 2026 року № 01-05/28, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Сергія ПОЛТОРЕЦЬКОГО, доктора сільськогосподарських наук, професора, декана факультету агрономії, Уманський національний університет;

Рецензентів – Віталія ЛЮБИЧА, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри харчових технологій, Уманський національний університет;

Вячеслава ЯЦЕНКА, доктора сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Віри КИРИЛЕНКО, доктора сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника, заступника директора з наукової роботи, Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України;

Лесі КАРПУК, доктора сільськогосподарських наук, професора, декана агробіотехнологічного факультету, Білоцерківський національний аграрний університет,

на засіданні 12 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Сергію СЛІДЕНКУ на підставі публічного захисту дисертації «Створення зразків зі зміною архітектонікою рослин жита озимого за внутрішньовидової гібридизації» за спеціальністю 201 Агроніомія.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Ярослав РЯБОВОЛ, доктор сільськогосподарських наук, доцент, Уманський національний університет, доцент кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з яких одна опублікована у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, чотири – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, два патенти на корисну модель і вісім праць у матеріалах науково-практичних конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Novak Z. M., Riabovol L. O., Novak A. V., Liubchenko A. I., Liubchenko I. O., Diordiieva I. P., Synook I. V., Kulyk V. P., Fedorenko S. V., Slidenko S. I. Drought tolerance of developed wheat genotypes based on early diagnostics. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2025. 16(4), e25179. doi:10.15421/0225179
2. Рябовол Я. С., Рябовол Л. О., Сліденко С. І. Оцінка створених інбредних ліній жита озимого за основними господарсько-цінними ознаками. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2024. Вип. 105. Ч. 1. : Сільськогосподарські науки. С. 112–117. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-105-1-112-118
3. Рябовол Я. С., Сліденко С. І. Оцінка резистентності до хвороб створених зразків жита озимого. *Агробіологія*. 2025. № 1 (195). С. 153–162. DOI: 10.33245/2310-9270-2025-195-1-153-161.
4. Рябовол Я. С., Сліденко С. І. Оцінка загальної комбінаційної здатності створених інбредних ліній жита озимого. *Збірник наукових праць Уманського НУ*. 2025. Вип. 106. Ч. 1. : Сільськогосподарські науки. С. 74–81. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-106-1-74-81.
5. Сліденко С. І., Рябовол Я. С. Аналіз господарсько-цінних ознак створеної синтетичної популяції жита озимого. *Збірник наукових праць Уманського НУ*. 2025. Вип. 107. Ч. 1. : Сільськогосподарські науки. С. 109–115. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-1-109-115

У дискусії взяли участь і висловили зауваження:

Віра КИРИЛЕНКО, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, заступниця директора з наукової роботи, Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У «ЗМІСТІ» дисертаційної роботи та у «РОЗДІЛІ 1» (ст. 9) варто було б акцентувати з більшим уточненням назви підрозділу 1.2.3 «Селекції на імунітет», щоб вона звучала професійною, бо мова іде лише про патогени, можливий такий варіант «Селекція жита за стійкістю проти збудників хвороб» або інші варіанти.....

2. У підрозділі 1.1 «Вихідний матеріал у селекції жита озимого» (ст. 26) у примітці під таблицею чи у кінці назви таблиці варто вказати – якщо Ви побудували чи її змінили, своє авторство (складено автором), або джерело використання у тексті [6].
3. У підрозділі 2.1 «Ґрунтово-кліматичні умови» (ст. 78) доречним було б аспіранту порахувати та подати гідротермічний коефіцієнт, який характеризує посушливість погодних умов та проаналізувати ефективність створення нових генотипів зі зміненою архітектонікою рослин жита озимого у визначених умовах.
4. У підрозділі 2.3 «Методика проведення досліджень» (ст. 88) для кращого сприйняття матеріалу, доречним було б надати діалельну схему схрещувань між генотипами, контрастними за маркерними морфолого-генетичними ознаками у досліді 1 (ст. 89). У досліді 2 (92) відсутнє посилання на «...Оцінку загальної комбінаційної здатності (ЗКЗ) проводили методом топ-кросу за використання тестера з широкою генетичною основою, а специфічної комбінаційної здатності (СКЗ) – системою діалельних схрещувань».
5. До розділу 2 «висновок 5 (ст. 95)» «Удосконалення методики сприятиме прискоренню селекційного процесу створення високопродуктивних вихідних матеріалів культури» є на нашу думку недоречним так як розділ присвячений аналізу існуючого стану чи характеристиці об'єктів, передбачати не варто бо виникає логічний розрив. Таку думку варто розміщати у рекомендаціях або у загальних висновках до всієї роботи (як перспектива).
6. У підрозділі 5.1 «Оцінка ліній-відновлювачів фертильності жита озимого за основними господарсько-цінними ознаками» потребує пояснення абзац «Впродовж 2021–2023 років досліджень фіксували недостатню кількість опадів, проте ознаки прояву хвороби на *селекційному матеріалі ідентифікувались чітко* (табл. 5.6)» ст. 159...., а також потребує пояснення роки досліджень так як у розділі 2 ....«За тематикою дисертаційної роботи дослідження виконували впродовж 2022–2025 рр.»(ст. 78). Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження за темою дисертаційної роботи виконували впродовж 2022–2026 рр. згідно...(ст. 19).
7. У Загальних ВИСНОВКАХ 1–5 варто вказувати коротко які розроблено, підтверджено, ідентифіковано... нові положення на прикладі зразків? Відсутній висновок до підрозділу 6.6 «Економічна ефективність вирощування сорту-синтетика 23/5 жита озимого».

Леся КАРПУК, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, декан агробіотехнологічного факультету, Білоцерківський національний аграрний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В анотації дисертаційної роботи, доцільно було б висвітлити мету досліджень та наукову новизну отриманих результатів, а також представити рекомендації для селекційної практики та виробництва.
2. У «Вступі» доцільно більш чітко конкретизувати поняття «архітектоніка рослин жита озимого», визначивши перелік її основних структурних елементів (висота рослин, продуктивна кущистість, довжина та щільність колосу, площа листкової поверхні, облістяність тощо) та розкрити їх функціональну й селекційну значущість у формуванні продуктивності, адаптивності й стійкості рослин.
3. У розділі 3 наведено результати щодо ідентифікації маркерних генів *Ln/ln* («зелені/світлі вузли») та *Rp/rp* («пласка/гофрована поверхня листка»), однак їх аналіз обмежується переважно констатацією успадкування (моногенність, тип домінування). Водночас не наведено кількісної оцінки впливу цих ознак на продуктивність (урожайність, кущистість, масу зерна), що ускладнює встановлення причинно-наслідкових зв'язків між архітектонікою рослин і формуванням врожаю.
4. У розділі 3 (п. 3.2), встановлено, що гени *Ln/ln* і *Rp/rp* можуть використовуватись як маркери ознак «стерильність–фертильність» й «гібридність», однак не наведено конкретних прикладів їх використання у селекційних схемах (відбір батьківських форм, контроль гібридності у поколіннях F_1 – F_2).
5. У розділі 4 (п. 4.1), наведено показники відновлення фертильності (1719-3 – 98,3 %, 1744-2 – 98,1 %, 1742-5 – 97,9 %, 1714-1 – 97,5 %), що свідчать про високу ефективність ліній, однак відсутній їх порівняльний аналіз з контрольними або стандартними формами, що ускладнює оцінку рівня селекційної переваги.
6. У п. 4.2, встановлено, що лінії 1714-1, 1719-3, 1731-9, 1742-5, 1744-2 характеризуються високою комбінаційною здатністю, однак у тексті не наведено конкретних числових значень ефектів ЗКЗ і СКЗ.
7. У 5.2, наведено характеристики зразків 1731-9 (до 8 продуктивних стебел) і 1744-2 (довжина колосу до 10,0 см, понад 57 зерен), які є переконливими, однак для більш повної оцінки їх селекційної цінності доцільно було б подати їх порівняння з контролем або стандартом.
8. У дисертаційній роботі зустрічаються поодинокі помилки в оформленні текстової частини та списку використаних літературних джерел, а саме: між цифрами варто застосовувати довге тире «–», а не коротке «-»; між цифрами й одиницями виміру має бути інтервал в один символ. Зустрічаються друкарські помилки.

Віталій ЛЮБИЧ, рецензент, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри харчових технологій, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У роботі детально проаналізовано формування вмісту білка та природи зерна, проте не досліджувалось питання активності амілаз зерна, які також значно впливають на хлібопекарські властивості.
2. Чи є можливість отримувати гібриди жита з вмістом білка вище 12,5 %?
3. Не вказано за який період отримано самозапилені лінії жита, що використовуються в селекційних схемах досліджень.
4. Доцільно подати походження створених ліній-відновлювачів фертильності жита озимого.
5. Необхідно було ширше подати інформацію щодо поширення сортів-синтетиків у виробництві, зокрема сортів-синтетиків жита озимого.
6. Доцільно було провести дослідження визначення втрат урожаю зерна від збудників хвороб для різних ліній або гібридів.

Вячеслав ЯЦЕНКО, рецензент, доктор сільськогосподарських наук, доцент кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У третьому розділі наводяться результати розроблених методів ідентифікації стерильності та гібридності рослин жита озимого за використання маркерних ознак. Бажано було б вказати тип цитоплазматичної чоловічої стерильності (ЦЧС) матеріалу, що використовували у дослідженнях.
2. Яким відсотком відновлення фертильності вирізнялись Ваші зразки-відновлювачі фертильності, адже у жита є великі проблеми з повнотою відновлення фертильності?
3. Не вказано, яке покоління інбридингу використовували вихідним матеріалом у дослідженнях?
4. Доцільно було подати повну характеристику відселектованих високопродуктивних тест-кросних гібридів.
5. Окремі пункти висновків потребують конкретизації.
6. У роботі зустрічаються орфографічні та синтаксичні помилки (стор. 4, 7, 26...)

Сергій ПОЛТОРЕЦЬКИЙ, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, декан факультету агрономії, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Ярослав РЯБОВОЛ, науковий керівник, доктор сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Сергію СЛІДЕНКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Сергій ПОЛТОРЕЦЬКИЙ